

รายงานผลการเข้าร่วมฟังการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้
การเขียนและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความทางวิชาการจากงานวิจัย

จัดโดย

สถาบันวิจัยและพัฒนา

ณ ห้อง 1608 ส่วนต่อเติมชั้น 6

วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ.2555

ผู้จัดทำ

รองศาสตราจารย์ณัฐพร	เห็นเจริญเลิศ
รองศาสตราจารย์ศุภณี	เรียบเลิศหิรัญ
รองศาสตราจารย์สุณี	ภูสีม่วง
อาจารย์กชกร	ณ นครพนม
อาจารย์จิรานุช	บุตติจัน
อาจารย์ภูมิ	เจือศิริภักดี

รายงานผลการเข้าร่วมฟังการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเขียนและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความทางวิชาการจากงานวิจัย

1. ผู้ร่วมรายงาน

ชื่อ ณัฐพร	นามสกุล เห็นเจริญเลิศ	ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์
ชื่อ ศุภณี	นามสกุล เรียบเลิศศิริณ	ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์
ชื่อ สุณี	นามสกุล ภูสีม่วง	ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์
ชื่อ กชกร	นามสกุล ณ นครพนม	ตำแหน่ง อาจารย์
ชื่อ จิราณุช	นามสกุล บุตติจัน	ตำแหน่ง อาจารย์
ชื่อ ภูมิ	นามสกุล เจือศิริภักดี	ตำแหน่ง อาจารย์

เข้าร่วม ฟังสัมมนาการเขียนและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความทางวิชาการจากงานวิจัย

สถานที่ ณ ห้อง 1607 ส่วนต่อเติมชั้น 6 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตั้งแต่วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ.2555

ถึงวันที่ 21 ธันวาคม 2555 พ.ศ. 2555

รวมระยะเวลา ครั้ง วัน

จำนวนผู้เข้าร่วมทั้งหมด 50 คน

2. รายละเอียดเกี่ยวกับการไปฝึกอบรม ดูงาน ประชุม และสัมมนา

การเขียนและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความทางวิชาการจากงานวิจัย เป็นการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้

โดยวิทยากร 4 ท่านได้แก่ ศ.ดร.ชุติมา สัจจานันท์ รศ.ดร.พอพันธ์ อูยานนท์ รศ.ดร.กลมรัฐ อินทรทัศน์ รศ.ดร.สำออง สืบสมาน ดำเนินการอภิปรายโดย รศ.ฐปนรรต พรหมอินทร์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผู้ดำเนินรายการแบ่งการสัมมนาออกเป็น 2 ช่วง โดยช่วงแรกเป็นช่วงที่วิทยากรถ่ายทอดประสบการณ์ในฐานะผู้เขียนงานวิจัย และช่วงที่ 2 เป็นช่วงวิทยากรถ่ายทอดประสบการณ์ในฐานะผู้ประเมินงานวิจัย

ช่วงที่หนึ่ง ในประเด็นเป็นผู้เขียน

ศ.ดร.ชุติมา สัจจานันท์

ได้ชี้ให้ศึกษาเกณฑ์ข้อกำหนดตำแหน่งตามประกาศของ กพอ. เน้นว่าการเขียนบทความไปแหล่งเผยแพร่แหล่งต่างๆ ได้แก่ วารสารวิชาการและการประชุมสัมมนาทางวิชาการ มีความสำคัญ คือ เพิ่มคุณค่าของงานวิชาการหรืองานวิจัย ต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง วารสารที่เป็นไปตามมาตรฐานต้องมี peer review ศึกษาได้ใน ฐานข้อมูล Thai journal citation index (TCI) เน้นย้ำว่าต้องเป็นวารสารวิชาการ

ด้วย และพิจารณาเป็นระดับชาติ (เป็นวารสารที่จัดพิมพ์ต่อเนื่องตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป หรือมีบุคคลภายนอกเป็นกรรมการ peer review) วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งต้องเป็นสมาชิก และเปิดให้เข้าโดยเสรี (open access journal) อย่างไรก็ตามวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีสมาชิกไม่ได้ตามเกณฑ์ประกันคุณภาพ หากใช้ได้ในการกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ ที่ประชุมระดับชาติต้องมีบุคคลอื่นเข้าร่วมไม่น้อยกว่า 25% และต้องมีการเผยแพร่บทความฉบับสมบูรณ์ Proceeding ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของ CD หรือหนังสือก็ได้ การเตรียมตัวเขียนบทความให้ศึกษาตามเกณฑ์กำหนดของวารสารนั้นๆ โดยสรุป ต้องรู้เขารู้เรา

รศ.ดร.พณัฏฐ์ อูยานนท์

เน้น 3 ค คือ **ตั้งใจ** คือ ตั้งใจทำอย่างไม่ต้องเครียด ค่อยเป็นค่อยไป **ต่อเนื่อง** คือ ต้องทำอย่างต่อเนื่อง **ต่อสู้** คือ ต้องสู้เนื่องจากงานบางชิ้นอาจใช้เวลาต่อเนื่องหลายปี และอาจต้องปรับแก้ไขมาก สำหรับประเด็นทำอย่างไรถึงจะได้ตีพิมพ์ ต้องรู้จักวารสารที่จะไปนำเสนอตีพิมพ์ ชิ้นงานที่มีโอกาสจะได้รับการตีพิมพ์ต้องมีเนื้อหาที่เสนอความรู้ใหม่ อาจารย์เชื่อว่าเมื่อทำบทความแรกแล้วได้ลงพิมพ์ เมื่อมีคนอ้างอิงก็จะเกิดความภาคภูมิใจ ก็จะมีแรงผลักดันที่จะจัดทำบทความต่อเนื่อง สำหรับผู้ที่ยังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ให้แสวงหาพี่เลี้ยง และหาวารสารให้ตรงกับเรื่องที่จะเขียน สุดท้ายได้เน้นว่าบทความต้องให้สั้น กระชับ ไม่ยืดเยื้อ และทำตามรูปแบบการเขียนตามที่วารสารนั้นกำหนด โดยเฉพาะ ชื่อเรื่อง ว่าทำอะไร ทำไม และอย่างไร ซึ่งต้องเป็นเรื่องใหม่ อาจารย์แนะนำการตั้งชื่อเรื่องโดยมีหลักการคือ “ไม่ยาว ไม่เวอร์ ไม่เบลอ” ชื่อเรื่องไม่ควรยาวจนเกินไป ต้องกระชับ และไม่ควรถูกตั้งชื่อเรื่องให้ดูลังการมากจนเกินไป สุดท้ายการตั้งชื่อเรื่องต้องชัดเจนในตัวเอง ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ตั้งแต่ต้นว่างานวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องใด

รศ.ดร.กมลรัฐ อินทรทัศน์

เน้นว่าการทำวิจัยที่เราเชี่ยวชาญและทำกับเครือข่าย เน้นว่าจะเขียนอะไร เขียนอย่างไร และเขียนที่ไหน เสนอว่า เขียนในสิ่งที่เราทำ เขียนตามแบบที่เข้ากำหนด (Theme, Subtheme : Them plate) และเขียนที่ไหน(ศาสตร์ของเรา งานของเรา งานร่วมเพื่อนเรา งานขององค์กรเรา งานของสังคม) ให้ความสำคัญของการเป็น partner/member การเป็นเครือข่าย การเขียนบทความต้องเข้าสมัย ลำสมัย มีความเป็นนวัตกรรม (innovative) ครบถ้วน ตรงตามต้องการ และต้องตอบโจทย์ที่สังคมต้องการและเป็นที่สนใจในขณะนั้น เที่ยงตรง ชัดเจน และรู้สึก ประสบการณ์ของอาจารย์ เห็นว่าต้องทำอย่างไรก็ได้ต้องให้เราเป็นที่รู้จักก่อน อาจารย์เสนอแนะว่าอาจใช้ช่องทางต่างๆ เช่น ใช้ blog, ใช้ webpage ในการนำเสนอในเรื่องที่เราสนใจ ต่อภายนอก และพยายามออกไปร่วมในเรื่องที่เราสนใจ เกิดเป็นทีม จนเกิดเป็นเครือข่าย และเป็นรู้จักของกลุ่มที่สนใจในเรื่องเดียวกัน

อาจารย์มองว่าเริ่มเขียนอาจยาก แต่ในความคิดของอาจารย์ให้ใช้ประโยชน์ของ sub theme ในการเขียนได้ แต่ต้องเป็นเรื่องที่เราถนัดหรือเล่น ทำให้คนเห็นเรา แล้วคนก็จะมาหาเราเอง ที่สำคัญบทความต้องตรงประเด็น(point) มีโครงร่าง(outline) ตาม (template) ตาม theme or subtheme สุดท้ายสรุปว่า มีเรื่องดี ภาษาไม่ดี ก็สามารถไปเผยแพร่ได้

รศ.ดร.สำออง สืบสมาน

เริ่มแรกหลีกเลี่ยงการเขียนบทความมาตลอด วิทยานิพนธ์ของอาจารย์ถูกนำไปเผยแพร่ของมหาวิทยาลัยและใช้อ้างอิงเริ่มทำโครงการด้านสุขภาพ ทำอย่างต่อเนื่องมากกว่า 10 ปี อาจารย์ชี้ให้เห็นว่าบทความวิจัย มีรูปแบบ มีศัพท์เทคนิค ผู้อ่านส่วนใหญ่เป็นผู้รู้ในเรื่องนั้นๆ ติดตามตั้งแต่ต้นจนจบ และตัดสินใจว่าจะนำไปใช้ประโยชน์หรือไม่ สำหรับบทความปริทัศน์ เป็นบทความรวบรวมความรู้เรื่องหนึ่งมาวิเคราะห์วิจารณ์ เปรียบเทียบ สรุป ข้อดี ข้อเสีย บนพื้นฐานของความเป็นกลาง ไร้อคติ แล้วทำการนำเสนอใหม่ เพื่อให้นักวิจัยในเรื่องนั้น เข้าใจภาพรวมในเรื่องนั้นมากยิ่งขึ้น มีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลอย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้อ่านสามารถติดตามได้ หากต้องการศึกษาหรือสนใจบทความใดเป็นพิเศษ

อาจารย์ได้ชี้ให้เห็นว่าโครงสร้างบทความ มี 5 บท โดยเน้นในเรื่องการระบุปัญหาสามารถแบ่งได้ 5 กลุ่ม คือ เป็นปัญหาหนัก เป็นแนวโน้ม มีความขัดแย้งในตัว เป็นเรื่องลึกลับ หรือเป็นเรื่องประหลาด อาจารย์ชี้ให้เห็นว่าเมื่อดำเนินการวิจัยเสร็จแล้ว ขั้นตอนสุดท้ายจึงเขียนบทคัดย่อ กล่าวคือ บทคัดย่อให้เก็บไว้เขียนหลังสุด ให้มีความยาวประมาณ 150-250 คำ (10-15 บรรทัด) เป็นบทสรุปให้ผู้อ่านได้เนื้อหาหลัก เพราะไม่มีเวลาอ่านทั้งหมด ถ้าหากยาวกว่าที่กำหนด จะถูกปฏิเสธไม่รับให้ลงวารสาร อาจารย์เน้นว่าควรมีเป้าวัตถุประสงค์เดียว งานวิจัยเรื่องเดียวสามารถจะเป็นประเด็นหลัก ๆ ได้หลายประเด็นและนำไปสู่การเขียนบทความหลายเรื่องได้ ในบทความประกอบด้วยส่วนนำหรือหลักการเหตุผล ระเบียบวิธีวิจัย ข้อค้นพบ และสรุป ประการสำคัญต้องมีการอ้างอิง ให้มีความสลับไหลทางความคิด มีการเน้น และต้องร้อยเรียงเชื่อมโยง อาจารย์ได้แนะนำในเรื่องการเลือกประเด็นที่ชัดเจนในการนำเสนอบทความในต่างประเทศ งานวิจัยสามารถแตกเป็นประเด็นย่อยได้หลายประเด็น ผู้วิจัยสามารถคัดเลือกประเด็นหลักมาเขียนบทความได้หลายบทความ นักวิจัยจะอภิปรายผลการวิจัย วิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย ข้อค้นพบจากงานวิจัย (Contribution of Research) ว่าสามารถตอบคำถามงานวิจัยได้ครบถ้วนหรือไม่ หากยังไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยจะนำเสนองานวิจัยที่จะทำในอนาคต (Further research) เป็นการประกอบร่างของแต่ละบทความให้เป็นงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ได้

ช่วงที่สอง ในประเด็นผู้ประเมิน

ศ.ดร.ชุตินา สัจจามันท์

ตามประสบการณ์ที่เป็น peer reviewer ของบางวารสาร อาจารย์ได้ชี้ให้เห็นว่า การเลือก peer reviewer คุณสมบัติของผู้ประเมินคุณภาพบทความ คือ ต้องมีความรู้วุฒิการศึกษา ความสามารถ ประสบการณ์การสอน การวิจัย การปฏิบัติ เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่เกี่ยวข้อง มีผลงานที่เกี่ยวข้อง มีความเที่ยงตรงและการไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย และกระบวนการประเมิน มีทั้ง ปิด-เปิด(single blind peer review) และ ปิดหมด (Double-blind peer review) และเปิดหมด (Open peer review) ต้องแจ้งผล เช่น รับเลย มีปรับปรุงเล็กน้อย ปรับปรุงปานกลาง ต้องปรับมาก หรือให้ส่งวารสารอื่น เป็นต้น การเป็น peer review ต้องทำตามเวลา ไม่มีค่าตอบแทน มีแต่ความภูมิใจ

ในกรณีที่ เป็นผู้เขียน เมื่อได้รับผลการประเมินให้พิจารณา ข้อเสนอแนะเป็นสาระหลัก สุดท้ายได้นำเสนอจุดอ่อนที่สำคัญของบทความที่ไม่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่

1. ต้นทาง คือ คุณภาพงานวิจัย งานวิจัยขาดคุณลักษณะงานวิจัยที่ดี เช่น ขาดคุณค่า ผบกกระทบ ความใหม่ ความน่าสนใจ ความถูกต้อง
2. ขอบเขตเนื้อหาวิจัย ไม่สอดคล้องกับนโยบายการจัดทำหรือการจัดพิมพ์ของแหล่งเผยแพร่
3. การเขียนไม่สอดคล้อง ตัดต่องานวิจัย และปะติดปะต่อ เพื่อเป็นบทความวิจัย
4. การไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียน วารสารนั้นๆ
5. จริยธรรมนักวิจัยและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง

สุดท้าย บทความต้องมีการอ้างอิง เน้นว่าควรเขียนภาษาอังกฤษ จะมีโอกาสอ้างมากขึ้น อาจารย์ได้นำเสนอกลไกการสืบค้น (Search engine) สำหรับคุณลักษณะการอ้างอิงงานวิจัยของเราคือ Google Scholar และ Google alert สำหรับการส่งข้อมูลแบบทันทีทันใด เมื่อมีคนอ้างอิงงานวิจัยของเรา จะช่วยให้บทความมีความน่าเชื่อถือและเป็นตัวชี้วัดในการนำงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ได้

รศ.ดร.พณีย์ อูยานนท์

ก่อนตีพิมพ์ ในบริบทของ มสธ. เสนอทฤษฎี สุนทรภู + โลกาภิวัตน์ โลกเชื่อมถึงกันได้ด้วยวิจัย เช่น เรื่องพอเพียง ของไทย กับ moral ของแอฟริกา เสนอว่าโอกาสเดินทางไปต่างประเทศผ่านช่องทาง มสธ. 12 ปี ให้ใช้โอกาสนี้แนะนำหรือแสวงหาแนวทางการทำวิจัยร่วมกัน โดยอาจเริ่มเป็นผู้ช่วยวิจัยก่อน เมื่อทำสักพักก็เกิดกิจกรรมอื่นๆตามมา เช่น อาจารย์ได้รับเชิญเป็น visiting scholar เป็นต้น อาจารย์เชื่อว่าเริ่มจากความร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ สุดท้ายอาจารย์เห็นว่าอาจารย์มีความสุขกับการได้เขียนงานวิชาการ

รศ.ดร.กมลรัฐ อินทรทัศน์

เริ่มจากการเปิดโลกทัศน์ โดยอ่านบทความที่สนใจมากๆ และเปิดตัวของเราให้เป็นที่รู้จัก และเสนอว่าบทความที่ดีต้องเป็นตัวชี้้นำคนอ่านได้อย่างน้อย 1-2 ชั้น ดังนั้นผู้เขียนต้องเป็นนักคิด เขียนในฐานะเป็นผู้แทน มสธ. ผู้แทนประเทศไทย หากความรู้ให้มากที่สุดจนเป็นพหุสุดในเรื่องนั้นๆ บทความที่ได้จะลงตัว หลอมหลวม สิ่งต่างๆรอบตัว นอกจากสาระ ความรู้ ยังมีความน่าจดจำ ความสุข หากเริ่มเองไม่ได้ก็แสวงหา partner เพื่อขอร่วมทำก่อน

รศ.ดร.สำเริง สืบสมาน

เริ่มจากเรื่องที่จะเขียนก่อน หาทีมงาน เขียนบทความในลักษณะสหวิทยาการ แต่อาจเกิดปัญหาเรื่องการพูดคุยกันเนื่องจากทีมงานมีงานมาก แต่ใช้เทคโนโลยีเข้าช่วยแทน ชี้ว่า มหาวิทยาลัยอาจต้องมีคณะกรรมการจริยธรรมด้านการวิจัย เนื่องจากอาจารย์มีประสบการณ์ของปริมาณจากแหล่งทุนภายนอก มีข้อกำหนดผู้เสนอโครงการที่ของปริมาณนั้นต้องผ่านคณะกรรมการจริยธรรมของหน่วยงานต้นสังกัด นอกจากนี้ควรมีห้องประชุมขนาดเล็กขนาดความจุ 20-30 คน เป็นสถานที่ที่อำนวยความสะดวก สร้างบรรยากาศ และส่งเสริมคณาจารย์ได้เสวนาแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์และหาแนวร่วมในการทำวิจัยและเขียนบทความได้ ปัจจุบันมีแนวทางการเขียนงานวิจัยแนวใหม่ เช่น งานวิจัยสหวิทยา โดยผู้เขียนทำการ

คัดเลือกประเด็นที่เราสนใจในกระแสปัจจุบัน ใช้การสังเกตและศึกษาค้นคว้าวิจัยและสังเคราะห์ข้อค้นพบเพื่อเชื่อมโยงงานวิจัยและนำเสนอมุมมองใหม่ในเนื้อหาที่เราเชี่ยวชาญได้

ถาม-ตอบ

1. บทความคุณภาพต้องมาจากงานวิจัยคุณภาพ : ถูกต้อง
2. รู้ได้อย่างไรว่าบทความหรือวิจัยมีคุณภาพ : อาจดูจาก impact factor สูง แต่ก็ไม่เสมอไป แต่ก็อาจเป็นงานที่มี citation มาก หรือมี peer review ที่ดี
3. ถ้าไม่มีงานวิจัยจะเขียนบทความได้หรือไม่ : ประสบการณ์ต้องมึงานวิจัยมาก่อน ไม่เช่นนั้นบทความอาจไม่มีจุดขาย
4. ในเชิงวิทยาศาสตร์ ตัวอย่าง ผู้ทรงคุณวุฒิที่สำคัญ เช่น ศ.นพ.ประเวศน์ วชิ ได้เน้นย้ำว่า ความรู้ งานวิจัย และพลังประชาชน คือ สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา
5. คุณภาพ คือ ตามเกณฑ์ นโยบายที่กำหนด เช่น สกอ. ได้กำหนดระดับคุณภาพของงานวิจัย หรืองานวิชาการ
6. คุณภาพ คือ เกิดแรงกระเพื่อมในวงวิชาการเดียวกัน ทำให้เกิดความสุข
7. พี่เลี้ยงของการทำวิจัย ให้ดำเนินการทั้งแบบทางการและไม่ทางการ การเขียนบทความต้องเขียนแบบให้คนต่างชาติดูอ่าน ซึ่งพี่เลี้ยงจะช่วยได้มาก พี่เลี้ยงมีทั้งเป็นบุคคล และทั้งอินเทอร์เน็ต

รศ.ฐปนรรต พรหมอินทร์ ผู้ดำเนินรายการ

- สรุปในภาพรวม
1. ต้องรู้จักตัวเรา เราชำนาญเรื่องอะไร ต้องกล้าทำ ลงมือทำ และทำอย่างมีความสุข
 2. ต้องมีเพื่อน มีเครือข่าย และมีพี่เลี้ยง
 3. ทำตามเกณฑ์หรือนโยบายของแหล่งที่เราจะไปเผยแพร่

ข้อสังเกต

ควรสนับสนุนให้คณาจารย์ทำวิจัยอย่างต่อเนื่องและอดทน เนื่องจากบทความที่มีคุณภาพมักมีพื้นฐานมาจากงานวิจัยที่ดี รวมทั้งควรสร้างชุมชนคนทำงานวิจัย มาเป็นช่องทางในการพบปะพูดคุยกันเพื่อช่วยกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปรับทุกข์และร่วมกันพัฒนา เพื่อจะได้ไม่ถอยใจในการทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่องถึงอาจเป็นงานวิจัยในคนละแขนงกันก็ตาม